

Aino Koivukunnas

www.hevosilo.fi

Kohtaamisia hevosen ehdoilla

POSITIIVINEN VAHVISTE JA RATSASTUKSEN UUDELLEENKOULUTUS

Materiaalia löytyy:

www.hevosilo.fi

www.facebook.com/hevosilo

hevoskoulutus@iloteho.fi

040-709 6452

**Materiaalia saa lainata ja
siteerata sellaisenaan,
kunhan mainitsee lähteen.**

ESITTELY: AINO KOIVUKUNNAS

Kohtaamisia hevosen ehdoilla

- Eläintenkouluttaja EAT (Taitotalo), KTM (Tampereen yliopisto)
- Toiminut kouluttajana Taitotalossa ja Koulutuskeskus Salpauksessa
- **Hevosen kouluttaminen:** Vuodesta 2003 alkaen Tuire Kaimion valmennuksissa oppimassa hevosen kouluttamista ja ratsun biomekaniikan kehittämistä ruokapalkinnolla.
- **Muita merkittäviä opettajia:** Katariina Alongi-Kaartinen (istuntaopetus), Noora Ehnqvist (oman kehon ohjaus), Minna Tallberg (R+), hevoset ja asiakkaat
- **Hevospalvelut:** Ongelmatilanteet ja arjen asiat, maasta ratsastus, klassinen ratsastus, siedättäminen, hevosen biomekaniikan kehittäminen, lihashuolto, istuntaopetus, luennot ja kurssit
- **Muut palvelut:** Vuorovaikutus-, luovuus- ja tiimivalmennus

OTA ASENNE:

**JOKO ONNISTUN
TAI OPIN**

MITEN IHMINEN VOI VAIKUTTAO OMAAN TUNNETILAANSA?

1. Hengitys
2. Kehon asento (tasapaino, painopiste)
 - Kehon asento vaikuttaa tunnetilaan ja tunnetila vaikuttaa kehon asentoon
3. Tapa liikkua (verryttely)
4. Katse (katseen tarkentaminen tai laajentaminen)
5. Kyky vaihdella rytmiä ja tahtia

TERMEJÄ:

Tahti: peruspoljento: Tahti on jatkuva, tasainen pulssi.

Tempo: kuinka nopeasti iskut toistuvat minuutissa.

Rytmi: liike ja rakenne (miten taukoja ja painotuksia sijoitetaan tahdin sisälle)

- Tunnetila ratkaisee kaiken
- Se mikä tapahtuu, se vahvistuu
- Jos käytös lisääntyy, sille on olemassa vahviste
- Haluttu käytös voi lisääntyä vääristä syistä

TERMEJÄ

- Vahviste: Sitä saat mitä vahvistat, et sitä mitä haluat
- Heikkenne (rangaistus): Palkinto menee pois, tai jotain ikävää alkaa.
- Klassinen ehdollistuminen:
Toisiinsa alun perin liittymättömät asiat yhdistyvät toisiinsa
- Operantti ehdollistuminen: Eläin oppii syy ja seuraussuhteita

KEHONHUOLLON PERUSTA

**Slow is Smooth
Smooth is Fast**

Do no harm!

OPPIMISJÄRJESTYS

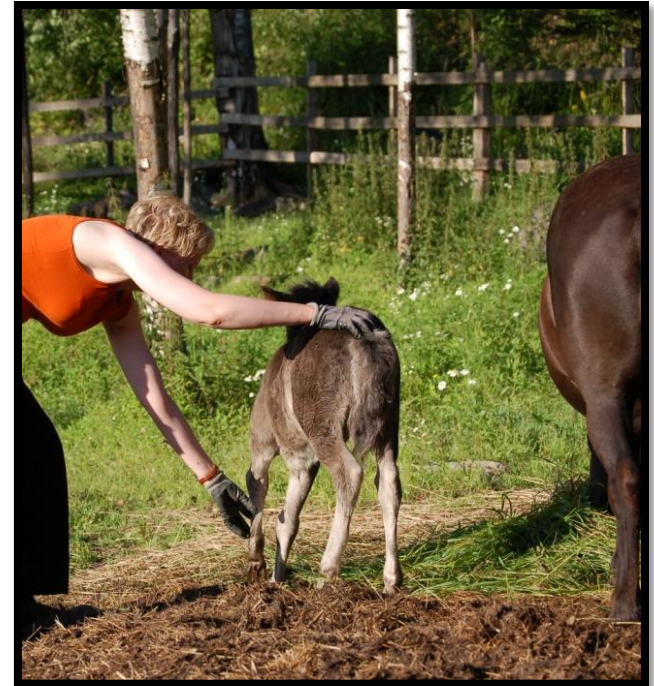
1. Liikemalli
2. Tukipisteet/tasapaino
3. Rytmitekee liikkumisesta taloudellista

VAIHTUVUUS

1. Kehotarvitsee vaihtuvuutta
2. Harjoittelun sisälle pitää saada vaihtuvuutta
3. Vaihtuvuus rakentaa kudoverkkoa kestäväksi

TIETOISIA ARVOVALINTOJA VAIKKA ULOTTUVILLA ON HELPOMPIA VAIHTOEHTOJA

- Arvo on arvo vasta, kun siitä pidetään kiinni hankalissakin tilanteissa.
- Omien arvojen vastainen toiminta nostaa stressiä. Joskus ei vielä osaa.
- Arvot ohjaavat valintoja ja tekemistä, vaikuttavat prioriteetteihin.
- Arvot tekevät valinnoista usein vaikeita ja edellyttää uhraamista.
- Arvoista kiinni pitäminen ei usein ole taloudellisesti kannattavaa.
- Arvot voivat muuttua ajan myötä.
- Toteutatko omia arvojasi vai jonkun muun?
- Joissain tilanteissa voi olla vaikea tietää, mikä arvojeni mukainen ratkaisu olisi.

EROTA HAVAINTO JA TULKINTA (=ARVIOINTI)

*"Havaitseminen ilman arviointia
on ihmisälykkyyden korkein muoto."*

- Intialainen filosofi Krishnamurti -

- Havainto ei sisällä mitään arviointia.
Ei hyvään eikä huonoon suuntaan.
- Salamannopeat arvioinnit ja tulkinnat
haittaavat havaintojen tekemistä.
- Suurimmat hankaluudet syntyvät siitä,
kun luulee tulkintaa havainnoksi.

Onko poni villi? Tuhma?
Kenen aloitteesta koikkaloikka?

NÄITÄ ETSIN AINA AUTOMAATTISESTI KUN NÄEN HEVOSEN

- Älä säikähdä! Näihin harjaantuu kun harjoittelee.
- Yksittäinen asia voi olla tärkeä tai merkityksetön, mutta toistuessaan sille tulee merkitystä.
- Tai jos esiintyy monta asiaa yhtä aikaa.
- Olosuhteet, ihmiset, hämmennys, turhautuminen, jännitys, stressi, kipu? Kaikki vaikuttaa.

RAUHOITTAVIA SIGNAALEJA

- Silmien räpyttely
- Katseen kääntäminen pois päin
- Silmät puoliksi kiinni
- Jauhaa leukojaan
- Venyttelee leukoja kieli ulkona suusta
- Haukottelu
- Leukojen venyttely
- Kääntää päätä pois päin
- Kääntää kaulaa pois päin

- Kaulan/vartalon ravistelu
- Liikuttaa päätä/kaulaa ylös alas
- Pitää pään/kaulan pitäminen alhaalla
- Kaartaminen
- Väliin meneminen
- Kääntää takaosan kohti
- Kääntää kyljen kohti
- Pysyy paikallaan
- Hidastaa liikkeitä

STRESSISIGNAALEJA

- Kaula keskiasennossa tai korkealla
- Pyöreämmät silmät (voi näkyä valkoista)
- Huulet tiiviisti yhdessä
- Ylähuuli pidentynyt hieman tai selvästi
- Ylähuulen ja turvan muoto muuttunut, alahuulen "leukapatti" korostunut
- Pyöreämmät sieraimet
- Liikuttelee aktiivisesti korvia

- Häntä kohotettuna/tiiviisti alhaalla
- Ulostaa ja virtsaa tiheämmin
- Kulkee edestakaisin kulkuesteen vieressä
- Keskeyttää syömisen/ juomisen
- Ei pysty syömään/ juomaan
- Hätäiset liikkeet
- "viskoo" päätä
- Säpsähdysreaktioita tiheämmin

SIJAISTOIMINNOT

- Haistelee tai hamuaa maata syömättä
- Hieroo päätä/kaulaa omaa jalkaa vasten
- Hieroo päätä/kaulaa esinettä vasten
- Rapsuttaa itseään hampaillaan

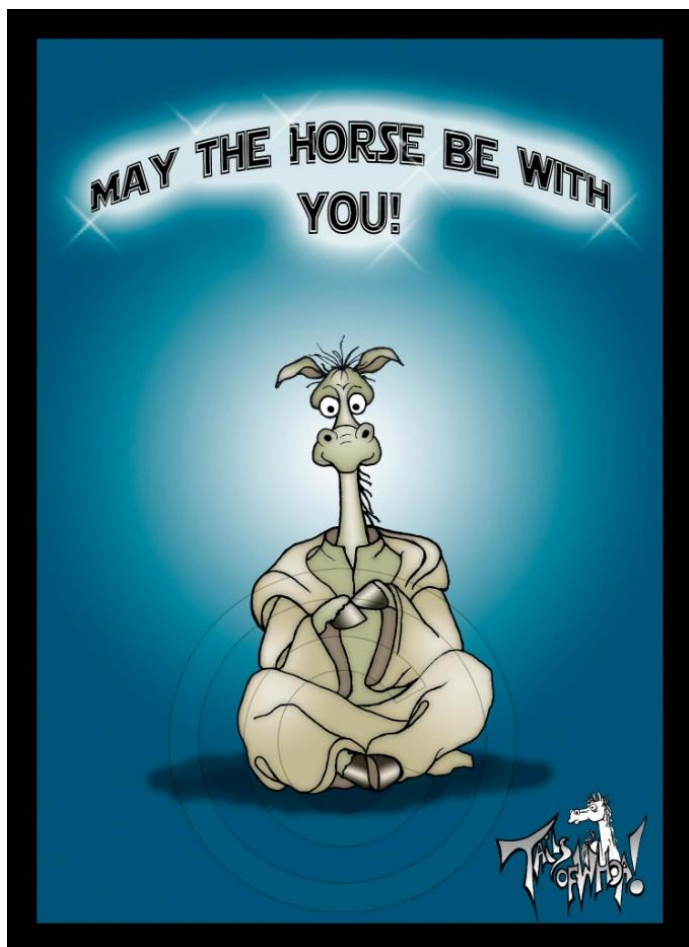
- Nuolee esineitä
- Kuopii maata
- Piehtaroi
- "Viskoo" päätä/kaulaa

KIPUKÄYTÖS

- Sulkeutuminen
- Jännittyneet kasvojen lihakset
- Silmien päällä huoliryppe
- Seisoo pää alhaalla, kaulan ylälinja kaarella alaspäin
- Aggressiivisuus, päälle käyminen
- Ontuminen
- Lepuuttaa aina samaa jalkaa
- Ei halua laittaa painoa jollekin jallalle
- Pureminen
- Potkiminen
- Pukittaminen

- Pystyy hyppääminen
- Seisoo pää seinää vasten
- Korvat sivuilla rentoina, eivät liiku
- Suuret ja pyöreät sieraimet
- Hengittää nopeasti ja pinnallisesti
- Ei reagoi ärsykkeisiin tai ylireagoi
- Kiihkeä piehtarointi (ähky)
- Menee makuulle eikä halua ylös
- Ei halua liikkua
- Kieli kuolaimen päälle
- Syömättömyys (=kiire!)
- Äkillinen muutos käytöksessä

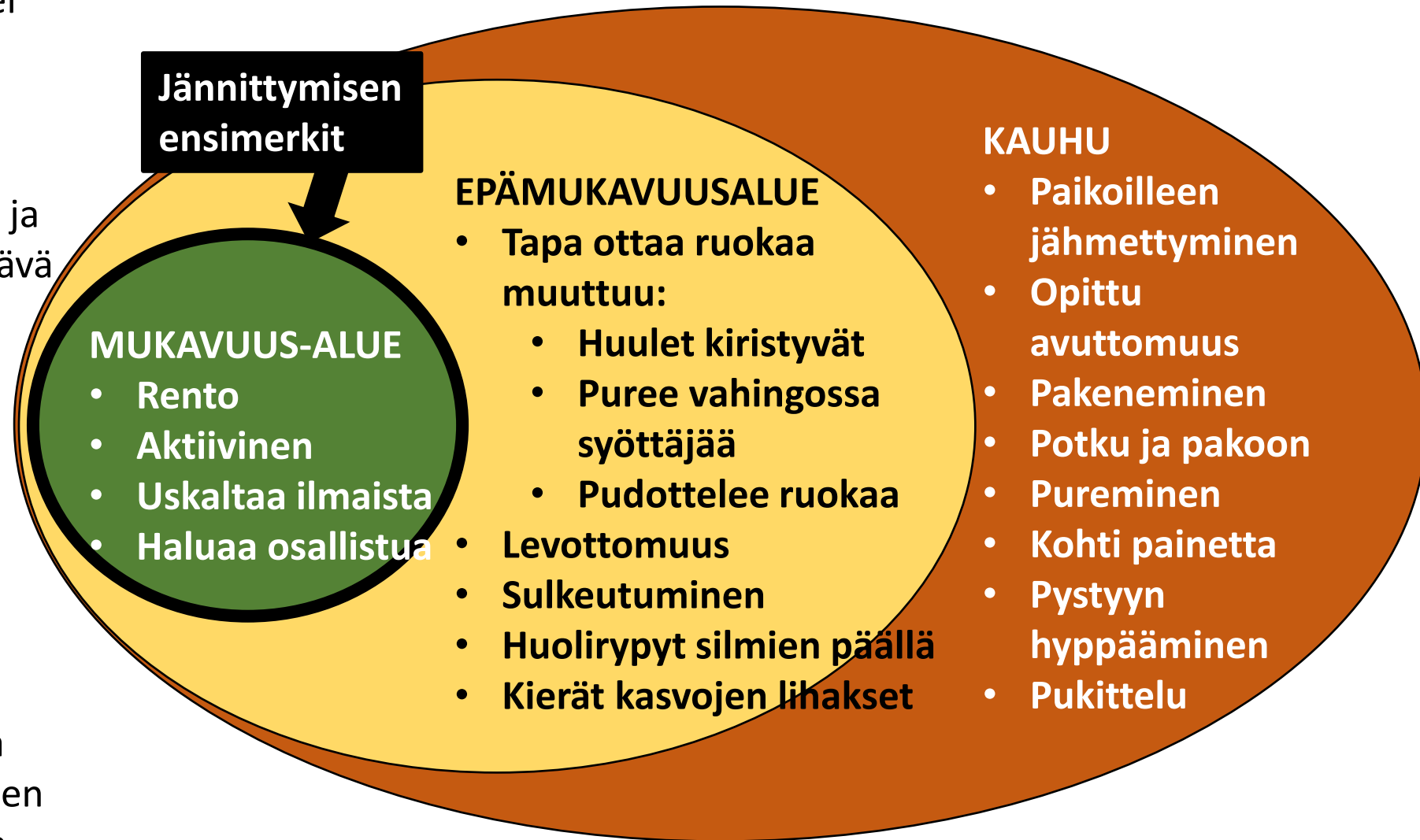
KAIKKI MIKÄ VAIKUTTAÄ TUNNETILAAN VAIKUTTAÄ KOULUTUKSEEN JA OPPIMISEEN

- Kuuntele hevosta
- Varmista hevosen turvallinen ja rento olo ihmisen kanssa ja käytä siihen aikaa.
- Opettele tunnistamaan jännittymisen ensi merkit, sulkeutuminen, opittu avuttomuus ja kipuilmeet
- Eläimen mielipiteen kuuleminen ei ole periksi antamista.
- Varmista lajityypilliset käyttäytymistarpeet mahdollisimman pitkälle.
- Tarkkaile tunnetilaa ja terveydentilaa

RAKENNA HEVOSELLE MUKAVUUSALUE JA OPITTU TOIVEIKKUUS

- Ihmisen kanssa toimiminen ei automaattisesti ole hevosen mukavuusalueella
- Mukavuusalueella on tuttuja systeemejä, ennakoitavuutta ja luottamusta siihen, että tehtävä on ratkaistavissa, eli opittua toiveikkuutta.
- Voit kouluttaa hevoselle mukana kulkevan mukavuusalueen, joka auttaa jännittävissäkin tilanteissa.
- Kouluta uudet asiat aina mukavuusalueella ja vahvista sitä. Siinä auttaa jännittämisen ensi merkkien tunnistaminen.

TUNNE-EHDOLLISTUMISTA ET VOI VÄLTÄÄ

- Kun hevonen oppii uuden asian, oppimishetkellä oleva tunnetila opitaan mukaan tehtävään
- Kun samaa asiaa toistetaan myöhemmin, sama tunnetila aktivoituu
- Opetta uusi asia rennossa mielentilassa, ei jännittyneelle hevoselle
- Kouluta uudet asiat hevoselle kotitallilla

RENTOUS EI OLE SAMA KUIN RAUHALLISUUS!

- Pelkäävä hevonen käyttäytyy usein rauhallisesti
- Sulkeutuminen näyttää tyyneydeltä.
- Paikoilleen jähmettyminen on yksi pakoreaktion muoto
- Pelkäävä hevonen oppii helposti lisää pelkoja
- Pelko/stressi voi näkyä myös hitautena ("laiskuus")

KUN KUULET KUISKAUKSEN, VÄLTYT HUUDOLTA

Kun tunnistat jännittymisen ensimerkit ja reagoit niihin, vältät:

- Suuret pakoreaktioeleet
- Sulkeutumisen ja opitun avuttomuuden
- Pelkojen pahenemisen
- Huomaat kivut ja sairauden oireet aikaisessa vaiheessa

HEVONEN MENE JÄNNITTYESSÄÄN LÄHELLE YSTÄVÄÄ

Kun hevosta jännittää, lajille luontainen käytös on mennä lähelle lajikumppania.

Siksi hevosen tuleminen lähelle ihmistä ei ole kunnioituksen puutetta, vaan luottamuksen osoitus.

Kuva: Minna Tallberg

TUNTEIDEN TARTTUMINEN

- Hevosen tunteet tarttuvat ihmiseen
- Ihmisen tunteet vaikuttavat hevoseen
- Me reagoimme toistemme tunnetilaan aina jotenkin
- Kokemushistoria vaikuttaa siihen, miten reagoimme
- Kykymme hyväksyä tunteita vaikuttaa sekä omien tunteidemme että toisen tunteiden kestämiseen ja toimintaamme

MITEN REAGOIDAAN KUN EI ONNISTU TAI MENEE PIELEEN?

KESKEINEN VAIKUTUS TUNNETILAAN JA TURVALLISUUTEEN

Kannatta miettiä:

- Mistä ajattelet tilanteen johtuvan?
- Miten reagoit?
- Miten mahdollinen valmentaja reagoi?

HEVOSTA ON HELPPO ALISTAA JA PAKOTTAA

- Hevonen on valitettavan helppo saada tekemään myös epämiellyttäviä ja kivuliaita asioita.
- Tämä ei koske kaikkia yksilöitä ja persoonia. Ne, jotka eivät alistu, päätyvät usein R+ kouluttajille.
- Siksi hevosella voidaan tehdä paljon asioita sulkemalla silmät kivulta ja pelolta.
- Hevonen yrittää kertoa, mutta kun ei tule kuulluksi, vaikenee.
- Adrenaliini heikentää kivun tuntemista, joten stressaantunut hevonen voi näyttää kivuttomammalta kuin henkisesti hyvinvoiva.

TURVALLINEN HEVONEN?

- Alistuneet, opitusti avuttomat, sammuneet tai masentuneet hevoset ovat ihmisen kannalta käteviä käytökseltään ja turvallisen oloisia.
- Turvallisuus voi olla harha: alistunut tai sulkeutunut hevonen voi yllättäen reagoida isosti.
- Alistuneen hevosen tunnistaminen on vaikeaa, koska olemme niin pitkään pitäneet alistumista tavoitteena ja alistuneita hevosia on joka puolella.
- Koulutusvinkit tähtäävätkin usein alistamiseen ja opitun avuttomuuden rakentamiseen.

TURVALLINEN HEVONEN: TOTTUNUT VAI REAGOIMATON

Siedättämisen tavoite:

- Hevonen ei enää pelkää.
- Asiasta tehdään kannattavaa, haluttavaa ja toivottavaa.

TURVALLINEN HEVONEN: TOTTUNUT VAI REAGOIMATON

Flooding saa aikaan reagoimattoman eläimen

- Hevonen opetetaan olemaan reagoimatta, mutta pelko säilyy.
- Hevonen oppii, että ei voi vaikuttaa tilanteeseen
- Aktiivisuudesta seuraa rangaistus tai liikkuminen estetään
- Hevosesta tulee sulkeutunut tai opitusti avuton.
Tämä voi liittyä vain tiettyyn tilanteeseen tai yleistyä.

SULKEUTUMINEN JA PAIKOILLEEN JÄHMETTYMINEN

- Sulkeutuminen on vaikeimmin tunnistettava jännittymisen muoto (rauhallisuus, hidastuminen)
- Hevoselle hyvinvointiongelmia
- Jotkut sulkeutuvat poistuen henkisesti paikalta täysin
- Sulkeutuminen tulkitaan usein rauhallisuudeksi ja rentoudeksi.
- Useimmat hevoset ensin ainakin vähän sulkeutuvat ennen tunnistettavampia jännittymisen merkkejä.
- Parhaiten erotat hevosyksilön sulkeutumisen, kun näet saman hevosen rentona ja aktiivisena.
- Masentunut hevonen ei ole ehkä koskaan aktiivinen

Täysin sulkeutunut hevonen

RENTONA OPITTU ASIA AUTTAA JÄNNITTÄVISSÄ TILANTEISSA

- Rennossa mielentilassa opetetun asian tekeminen rauhoittaa hevosta jännittävässä tilanteessa
- Jos hevonen ei pysty tekemään tuttuja asioita, se on liian jännittynyt

VÄLTÄMISKÄYTTÄYTYMISEN VÄLTÄMINEN

- Hevoset sietävät monia asioita vaikka kokisivatkin ne epämiellyttävinä.
- Hevonen voi alkaa vältellä jotain, mitä se on aiemmin sietänyt tai kilahtaa kerralla.
- Tee kaikesta tekemisestä mahdollisimman mukavaa, helppoa ja turvallista.
- Totuta ja siedätä mahdollisimman moniin asioihin. Eläimen tahdissa.

RUOKAPALKINTO JA OPITTU TOIVEIKKUUS

- Pelkkä positiivinen vahviste (R+) itsessään ei poista stressiä
- R+ voi nostaa piilevän stressin ja/tai kivun esille, jos se on piilossa sulkeutuneisuuden tai opitun avuttomuuden takana. Tällöin moni luulee, että vika on ruokapalkinnossa.
- R+ vaatii sekä hevosen lukutaitoa ja kouluttamisen ymmärrystä laajasti että tekniikan harjoittelua

VAHVISTEET

- Vahviste on mitä tahansa, mikä lisää tai vahvistaa käytöstä.
- Joskus eläimen tai ihmisen käytös lisääntyy ja on epäselvää, mikä toimii vahvisteenä.
- Jonkin asian saaminen tai tuominen tilanteeseen voi olla vahviste (eläin- ja tilannekohtaista).
- Jonkin asian pois meneminen tai jonkin tekemisen lopettaminen voi olla vahviste (eläin- ja tilannekohtaista).

**Positiivinen
vahviste:
Rapsutus**

Positiivinen vahviste: Ruokapalkka

Negatiivinen vahviste

Kuten matematiikassa:

Positiivinen = Lisätään jotain

Negatiivinen = Vähennetään jotain

POSITIIVINEN VAHVISTE EI KÄYTÖSSÄ:

**Negatiivinen
vahviste, R-**

Paineen
poistuminen

**Positiivinen
rankaisu/
heikenne, P+**

Jokin
epämiellyttävä/
pelottava alkaa

POSITIIVINEN VAHVISTE KÄYTÖSSÄ:

**Negatiivinen
vahviste, R-**

Paineen
poistuminen

**Positiivinen
rankaisu/
heikenne, P+**

Jokin
epämiellyttävä/
pelottava alkaa

**Positiivinen
Vahviste, R+**
Jotain tavoiteltua
saadaan/
palkitseminen

**Negatiivinen
rankaisu/he-
ikenne, P-**

Jotain tavoiteltua
menee pois

NEGATIIVINEN VAHVISTE (R-): AINA LÄSNÄ!

PAINE JA PAINEEN POISTO

- Oppiminen tapahtuu, kun jotain menee pois tai jokin tekeminen lakkaa (paine).
- Aina läsnä elämässä ylipäättään, kaikkien eläinten kanssa
- Ei edellytä koskettamista: etäisyyden säätäminen on paineen säätämistä.
- Ei edellytä kipua tai epämiellyttävyyttä. Kannattaa opetella kevyesti ohjaamaan (vrt: paritanssi)
- Kun negatiiviseen vahvisteseen lisätään positiivinen vahviste, negatiivinen vahviste muuttuu vihjeeksi

Peruutusmerkin opettamista maasta käsin

PAINEEN KÄYTÖN TAITO

Negatiivinen vahviste:

Poista paine sillä hetkellä kun haluamasi asia tapahtuu

Tavallisimmat virheet:

- Ei poista painetta, kun toivottua asia tapahtuu
- Poistaa paineen vaikka toivottua asiaa ei ole tapahtunut
- Aloittaa liian kovalla paineella ja laukaisee vastarefleksin
- Aloittaa liian kovalla paineella ja säikäyttää
- Vahvistaa painetta opettamisen sijaan
- Ei ole itse tasapainossa: keho jännittynyt ja jäykät kädet

KUN MENET HEVOSEN TILAA

- Kun menet hevosen tilaan, kuuntele palautetta ja reagoi joustavasti.
- Tunnista tilanne, milloin pidät oman tilasi ja milloin menet toisen tilaan.
- Kunnioita hevosen tilaa.
- Kun menet hevosen tilaan, mene tasapainossa.
- Kuvassa ponilta pyydetään sille tuttua asiaa ja ruokapalkinto.
- Poni tekee molemmilla kerroilla, mutta liikkeen laatu on erilainen.

Ihminen pois omasta tasapainosta, jännittyneet, kovat kädet

Ihminen tasapainossa, rennot, pehmeät kädet

TARKISTA NÄMÄ:

1. Ole tasapainossa
 - ✓ paino tasan koko jalkaterällä
 - ✓ palikat päällekkäin: hartiat, lantio ja kantapää päällekkäin
2. Keskivartalon tuki aktivoituna
-> rennot kädet
3. Liike lähtee lantiosta
4. Vältä kurottamista
5. Kuuntele palautetta ja reagoi joustavasti.
6. Pyyntösi on pehmeämpi ja selkeämpi kun olet itse tasapainossa.

Ihminen pois omasta
tasapainostaan ->
jännittyneet, kovat kädet.

Ihminen tasapainossa ->
rennot, pehmeät kädet.

OPITTU TOIVEIKKUUS POSITIIVISELLA VAHVISTEELLA

**Opeta hevoselle uskoa siihen,
että seuraavassa hetkessä voi tapahtua hyviä juttuja
ja jännäkin juttu voi kääntyä kivaksi.**

YTIMESSÄ EI OLE RUOKA VAAN SYSTEEMIN OPPIMINEN

TEKEMÄLLÄ OPPIMINEN ELI OPERANTTI EHDOLLISTAMINEN

Eläin oivaltaa, että oman toimintansa seurauksena voi saada mitä tavoittelee

- Tuo ennakoitavuutta ja hallinnan tunnetta
- Vahvistaa turvallisuuden tunnetta
- Systemaattisessa koulutustilanteessa positiivinen vahviste on ihmisen hallittavissa

ÄÄNIMERKKI TÄRKEÄ AJOITTAMISESSA

= SEKUNDÄÄRIVAHVISTE

= EHDOLLINEN VAHVISTE

- Äänimerkki opetetaan tarkoittamaan, että ”ruoka tulossa”
- Ruoka tulee, koska teit sitä mitä teit äänimerkin kuullessasi
- En käytä klikkerilaitetta, koska tarvitaan molemmat kädet, äänimerkki suulla toimii hyvin
- Tärkeintä on, ettei sitä samaa, tai kovin samankaltaista ääntä käytetä missään muussa tarkoituksessa

MÄÄRITTELE MITÄ HALUAT

- Kouluttamisen ja positiivisen vahvisteen käytön ydin on se, että määrittelet mitä haluat.
- Sen sijaan, että huomaat kaiken sen, mitä et halua
- Aloita riittävän helposta tehtävästä ja pilko se osiin niin että hevonen onnistuu väkisinkin
- Jos annat namin väärällä hetkellä, tulee eri käytöstä kuin haluat

RUOKAPALKINTO JA JÄNNITTYMINEN

- Ruokapalkinto on hyvä apu arvioitaessa hevosen rentoutta.
- Hevosen tapa ottaa ruokaa muuttuu jo silloin, kun hevonen jännittyy.
- Hevonen ei syö ollenkaan, jos sitä jännittää tai pelottaa liikaa.
- Kannattaa kouluttaa hevonen siihen, että ruoka ja rentous kuuluvat yhteen.

Jännittymisen merkkejä:

- Huulet jännittyvät
- Syö sormet mukana
- Pudottelee ruokaa
- Hotkii ruokaa
- Lakkaa syömästä

Huom!
"Ahneet" hevoset
ovatkin yleensä
jännittyneitä!

**KEHU VOI OLLA IHMISEN TUNNETILAA
KOHOTTAVA JA RENTOUTTAVA ASIA,
MUTTA
SANAT EIVÄT OLE PALKKA
EIKÄ VAHVISTE HEVOSELLE.**

- Jos se tuntuu toimivan, näissä tilanteissa on jokin muu vahviste, jota ihminen ei huomaa.
- Yleensä negatiivinen vahviste (löysää ohjat tai riimunnarun, saa siirtyä käyntiin/pysähtyä)

ANNA HEINÄÄ ENNEN KOULUTTAMISTA

**Älä kouluta ruokaherkuilla
nälkäistä hevosta!**

**Ottaa varmasti hevosta
pattiin.**

RUOKAPALKINTO: VAHVISTETIHEYS, VAHVISTA ALUKSI USEIN

- Sinun vastuullasi on, että hevonen onnistuu
- Uutta asiaa opetettaessa on palkittava tiheään.
- Uutta opetellessa on eläimen onnistuttava viiden sekuntin välein, jotta motivaatio säilyy
- Kun asia on hyvin harjoiteltu, voidaan lisätä kestoja (palkka tulee harvemmin) tai siirtyä satunnaiseen vahvistamiseen
- Hyvin osattu asia pysyy yllä satunnaisella vahvistamisella, mutta ei aina

VINKKEJÄ UUDEN TEHTÄVÄN OPETTAMISEEN

- Älä odota, että hevonen on syönyt suun tyhjäksi.
- Tee uusi toisto pian edellisen perään
- Liian pitkä väli johtuu yleensä:
 - Ihminen ei toista tehtävää riittävän nopeasti
 - Tehtävä on liian vaikea
-> pilko tehtävä pienempiin osiin
- Korkea vahvistetiheys vähentää häiriöihin reagoimista
- Matala vahvistetiheys lisää häiriöihin reagoimista

TAHATTOMAN KETJUN SYNTYMINEN LISÄÄ USEIN ONGELMIA

Esimerkki ei-toivotusta ketjusta, joka syntyy koska et palkitse halutusta:

- Koira hyppii ihmistä vasten
- Ihminen odottaa, että kaikki neljä tassua on maassa
- Palkinto

KOIRA YMMÄRTÄÄ NÄIN:

- Pitää ensin hyppiä ihmistä vasten
- Sitten tassut maahan
- Palkinto

OMA TILA JA LUOPUMINEN: KÄYTÄNNÖN VINKKEJÄ

- Vie ruoka hevoselle!
- Opetta hevonen odottamaan paikoillaan
- Liiku itse äänimerkin ja palkinnon antamisen välissä
- Kaiva palkinto taskusta hevosen luona
- Anna ruokapalkinto kaukana omasta kehostasi
- Jos myöhästyit, vie ruoka siihen paikkaan, missä hevosen tai sen pään piti olla.

Jos annat ruokaa lähellä kehoasi, hevosen oppii, että kannattaa tulla lähelle.

ÄLÄ VAHVISTA SYLIIN TULEMISTA

- Voit aloittaa ”oman tilan” opettamisen heti kun kohtaat hevosen tarhassa/laitumella.
- Kun hevonen tulee ihmistä kohti:
 - kävele kohti hevosta
 - hevonen pysähtyy
 - anna nimi
- Tämä vahvistaa sitä, että hevonen odottaa namia, eikä tule sitä hakemaan ihmisen tilasta
- Vie nimi hevoselle

LUOPUMINEN JA SEN OPETTAMINEN

Turvallisin ja käytännöllisin luopuminen:

- Hevonen odottaa paikoillaan palkintoa
- Ihmisen jalat liikkuvat ja ihminen vie palkinnon hevoselle
- Anna ruokapalkinto kaukana omasta kehostasi

Hankaluuksia:

- Jos ihminen ei vie palkintoa, hevonen tulee sen hakemaan ja on tällöin yleensä ”ihmisen tilassa”
- Jos hevonen on ”ihmisen tilassa” ja saa namin, vahvistat ihmisen tilaan tulemista ja siellä olemista.
- Jos myöhästyit, vie ruoka sinne missä hevosen piti olla.

Aktiivisesti
odottava poni

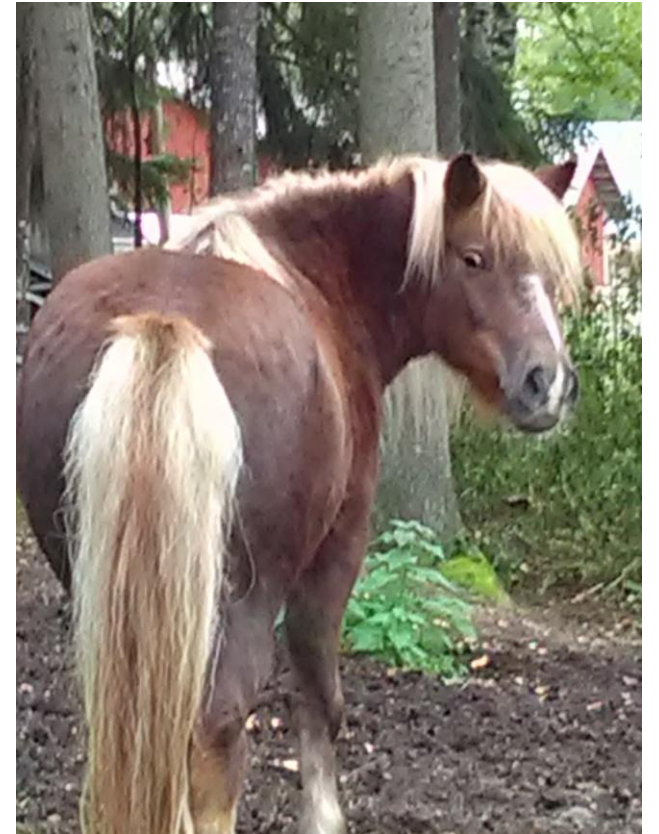
”Luopuminen”

Ihminen
vie namin!

HEVOSEN RAUHOITTAVAT SIGNAALIT JA NIIDEN HYÖDYNTÄMINEN

Lisää aiheesta: www.calmingsignalsofhorses.com

www.hevosilo.fi

Kohtaamisia hevosen ehdoilla

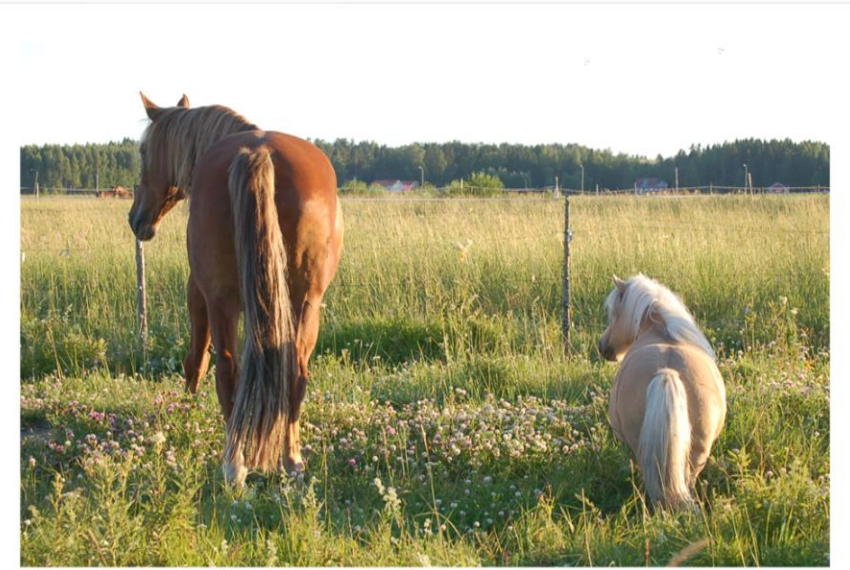
MISSÄ TILANTEISSA RAUHOITTAVIA SIGNAALEJA NÄKYY

- Stressitaso nousee syystä tai toisesta (kipu, pelko)
- Kun jokin jännittää
- Kun jännitys purkautuu
- Kun jokin hämmentää
- Hevosella on sisäinen ristiriita
- Ei välttämättä liity ihmiseen
- Kaikki hevoset laumassa käyttävät rauhoittelevia eleitä (ei liity alistumiseen)

MILLOIN RAUHOITTAVIA SIGNAALEJA EI NÄY

1. Kun hevonen pelkää paljon tai on paniikissa
2. Kun hevonen on sulkeutunut tai opitusti avuton
 - Sulkeutuneisuutta on vaikea tunnistaa, voi näyttää tyyneydeltä
 - Paikoilleen jähmettyminen on yksi pakoreaktion muoto.
3. Hevosta on estetty tekemästä eleitä ja kommunikoinnista
4. Opitut tavat korvaavat rauhoittavat eleet
5. Tilanne on hevoselle ok ja luottaa prosessiin tai kun hevonen on rento
6. Jos hevonen ei ole kiinnostunut ympäristön tapahtumista

HEVOSEN RAUHOITTAVIA SIGNAALEJA, Rachaël Draaisma

- Silmien räpyttely
- Katseen kääntäminen poispäin
- Silmät puoliksi kiinni
- Jauhaa leukojaan
- Venyttelee leukoja kieli ulkona suusta
- Haukottelu
- Leukojen venyttely
- Kääntää päätä poispäin
- Kääntää kaulaa poispäin

- Kaulan/vartalon ravistelu
- Liikuttaa päätä/kaulaa ylös alas
- Pitää pään/kaulan alhaalla
- Kaartaminen
- Väliin meneminen
- Kääntää takaosan kohti
- Kääntää kyljen kohti
- Pysyy paikallaan
- Hidastaa liikkeitä

KATSEEN
KÄÄNTÄMINEN POIS

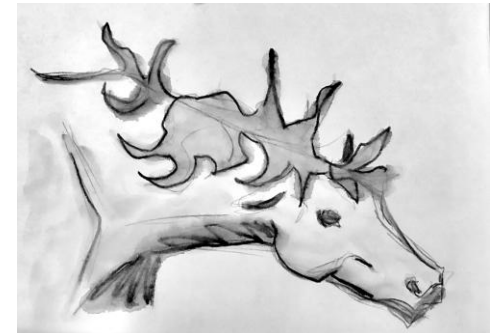
SILMIEN
RÄPYTTELY

HAUKOTTELU

KYLJEN TAI PYLLYN
KÄÄNTÄMINEN
KOHTI IHMISTÄ

PÄÄN JA KAULAN RAVISTELU

HEVOSEN SIJAISTOIMINNOT/KORVAAVA KÄYTÖS STRESSITILANTEISSA , Rachaël Draaisma

- Haistelee tai hamuaa maata syömättä
- Hieroo päätä/kaulaa omaa jalkaa vasten
- Hieroo päätä/kaulaa esinettä vasten
- Rapsuttaa itseään hampaillaan
- Nuolee esineitä
- Kuopii maata
- Piehtaroi
- ”Viskoo” päätä/kaulaa

**PÄÄN
HIEROMINEN
JALKAAN TAI
ESINEISIIN**

**PÄÄN/KAULAN
VISKOMINEN
YLÖS ALAS**

HEVOSEN STRESSISIGNAALEJA, Rachaël Draaisma

- Kaula keskiasennossa tai korkealla
- Pyöreämmät silmät (voi näkyä valkoista)
- Huulet tiiviisti yhdessä
- Ylähuuli pidentynyt
- Ylähuulen ja turvan muoto muuttunut, alahuulen "leukapatti" korostunut
- Pyöreämmät sieraimet
- Liikuttelee aktiivisesti korvia
- Häntä kohotettuna/tiiviisti alhaalla
- Ulostaa ja virtsaa tiheämmin
- Kulkee edestakaisin kulkuesteen vieressä
- Keskeyttää syömisen/ juomisen usein hetkeksi
- Ei pysty syömään/ juomaan
- Hätäiset liikkeet
- "viskoo" päätä
- Säpsähdysreaktioita tiheämmin

VOIT ITSEIKIN KÄYTTÄÄ RAUHOITTELEVIA SIGNAALEJA!

- Kaartelu
- Väliin asemointi
- Kääntää kylki tai selkä
- Kääntää päätä, hartioita
- Pysähtyä, seistä paikoillaan

LÄHTEITÄ JA LUETTAVAA

- Tuire Kaimio kirjat
- Eläintenkouluttaja Nina Laiho sivusto ja kurssit
- Eläinkääkäri Sue Dyson materiaalit
- www.equitopiacenter.com
- Rachaël Draaisma: Hevosen rauhoittavat signaalit
- Helena Telkänranta kirjat
- Anna Kilpeläinen sivusto
- Verna Vilppula sivusto
- SEY julkaisu: Harrastuskaverina hevonen
<https://sey.fi/wp-content/uploads/2022/01/sey-harrastuskaverina-hevonen-web.pdf>
- Mellor: Five Domains
- Minna Tallberg: Toimiva hevonen
- www.hevosilo.fi

